

Szombati MH-extra Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszterrel, az SZDSZ ügyvivőjével

Nincs ok a kishitűsége

Tévednek, akik azt állítják, hogy a pártelnöki tisztséggel Kuncze Gábort lényegében feláldozta az SZDSZ. „Kuncze Gábornak rendkívül nagy szerepe volt az 1994-es választási eredményünkben, és ez a szerep hasonló teljesítményhez vezethet 1998-ban is.” Pető Iván nem az eddigi SZDSZ-politika áldozata. „Bizonyos értelemben azonban áldozatnak tekinthető a jelenlegi politikai körülmények között a mérlegelő, a tépelődő, a minden fél álláspontját lelkiismeretesen tanulmányozó politikai stílus” – így nyilatkozott lapunknak Magyar Bálint. A Szabad Demokraták Szövetségének ügyvivője – művelődési és közoktatási miniszter – szerint Magyarország elérkezett ahhoz a pillanathoz, amikor rendelkezésre állnak a gazdasági növekedés és a komfortosabb polgári élet feltételei. „A társadalom mindezt fájdalmas áldozatok árán érte el, de belátható közelségbe került a minőségi változás, és megalapozottnak látszik a mielőbbi európai csatlakozás lehetősége is. Az egyik ellenzéki párt pedig harsányan meghirdeti, kormányra kerülése esetén az lenne a legfontosabb célja, hogy felszámoljon mindent, amit a jelenlegi kormány lerakott. Az ilyesmit nem lehet pusztán ellenzéki retorikának minősíteni, hanem egy olyan fenyegető politikának, amitől a társadalmat meg kell óvni.” Magyar Bálint szerint a választópolgárok a teljesítmény alapján ítélik meg a koalíciót. Az SZDSZ-nek is, az MSZP-nek is elemi érdeke, hogy a kormányzati tevékenységre összpontosítson.

• Mit oldott meg az SZDSZ-ben az, hogy Pető Iván leköszönt a pártelnöki és a parlamenti frakcióvezetői tisztségről?

Pető Iván 1992-ben egy meglehetősen szétesett SZDSZ vezetését vette át. Integráló személyiségként újra lelket öntött a pártba, egyebek mellett ez vezetett az 1994-es figyelemre méltó választási eredményeinkhez. A miniszterelnök-jelölti pozíciót már 1993-ban átengedte Kuncze Gábornak, mert úgy ítélte meg, hogy ez a személyi megoldás nagyobb sikert hoz az SZDSZ-nek. Pető Iván az idén az év elején már jelezte, hogy 1998-ban nem kívánja pártelnökké jelöltetni magát. Áprilisban történt lemondása a hazai politikai életben nagyvonalú és ritka lépés, amelyet az vezérelt, hogy pártjának szélesebb utat nyisson az eredményes választási felkészüléshez és szerepléshez. A Szonda Ipsos felmérése szerint a lakosság körében a parlamenti pártok frakcióvezetői közül Pető Iván volt a legnépszerűbb. Erkölcsi tartalmát tekintve a váltás így a Thatcher- Major és a Vranitzky-Klima helycseréhez hasonlítható, hiszen minden esetben komoly politikai tőkével rendelkező vezetők nyitottak utat olyan személyiségek számára, akikről feltételezték, hogy jobb eredményt tudnak elérni pártjaik számára.

• Vannak, akik úgy vélik, a távozásnak az volt az igazi oka, hogy a pártban Pető Iván körül elfogyott a levegő, a pártelnök egy ideje sem elég segítséget, sem elég ötletet nem kapott munkájának elvégzéséhez. Mennyire megalapozott ez a feltételezés?

Nem ez volt a távozás oka. Kétségekívül érdekes helyzet alakult ki, hiszen a tavaly novemberi küldöttgyűlés Pető Ivánt 82 százalékos, a februári frakcióülés pedig 87

százalékos többséggel választotta meg, miközben a közvélemény-kutatások szerint fokozatosan csökkent az SZDSZ népszerűsége. Ebből az ellentmondásból alighanem csak a visszavonulással lehetett kilépni.

• Akadtak, akik a pártelnök-frakcióvezető számára segítettek felismerni ezt az ellentmondást? Az SZDSZ meghatározó személyiségei közül voltak, akik rábeszéltek a lemondásra Pető Ivánt?

A küldöttgyűlésen és a frakcióülésen a frontemberek szinte kivétel nélkül Pető Iván mellett léptek fel.

• Történt valami a februári frakcióülés után?

Igen. Áprilisra megérett Pető Iván elhatározása.

• Önt az SZDSZ „erős emberének” tartják. Miért nem akart pártelnök lenni?

Életem talán legnagyobb szakmai kihívása a kulturális tárca vezetése. A sors kiszámíthatatlan, nem lehet tudni, hogy adódik-e még ilyen jellegű feladat számomra. El kell számolnom a lelkiismeretemmel: hogyan használom fel azt a két és fél évet, amely művelődési és közoktatási miniszterként a rendelkezésemre áll. Ez a munka pedig óriási energiát és sok időt követel.

• Úgy gondolja, hogy lehet két és fél év alatt „Magyar Bálint korszaka” e tárcának?

Nem „korszakokban”, hanem feladatokban gondolkodom.

• Esetleg nem attól tartott, hogy a pártelnöki feladat túl nehéznek bizonyult volna?

Ha egy feladatot elvállalok, azt én mindenképpen megpróbálom teljesíteni. S én a miniszterséget vállaltam el.

• Pártelnökségéhez mennyivel több feltétellel számolhat Kuncze Gábor s frakcióvezetői tisztéhez Szent-Iványi István, mint amennyivel Pető Iván gazdálkodhatott?

Nincs ok a kishitűségre. Kuncze Gábor és Szent-Iványi István hitet és lendületet hozhat az SZDSZ-nek.

• Elég e két politikus hite és lendülete?

Ahhoz valószínűleg elég, hogy jó vonalvezetést adjon kormányzati szerepünk eddigi értékeléséhez és újabb programok megalkotásához. 1994-ben Kuncze Gábor arcképével rövidített választási programot jelentettünk meg. Kértük, e nyomtatványt őrizze meg az olvasó, hogy négy év után számon kérhesse rajtunk. Hogy vállalhatjuk az elszámolást, az az egész párt hitét és lendületét igazolja. A korszak sajátos feladataiból és sokféle más körülményből adódóan kormánykoalíciós szerepkörében mégis csökkent az SZDSZ támogatottsága. A magángazdaság kiépítése, a gazdasági rendszerváltás felgyorsítása, az államadósság csökkentése, az antiinflációs politika rengeteg áldozatot követelt a társadalomtól. Ennek ellenére a következő választásokon megszerezhetjük a listás szavazatok 15-20 százalékát. Ez mindenekeelőtt tőlünk, a mi munkabírásunktól, a mi lelkiismeretességunktől, a mi hitelességunktől függ.

• Tekinthető az eddigi SZDSZ-politika áldozatának Pető Iván?

Semmiképpen sem. Pető Iván a pártpolitika egyik alakítójaként tisztában volt azzal, hogy mely időszakban milyen feladatokat kell vállalnia az SZDSZ-nek, meg azzal is, hogy mindez milyen kockázatokkal jár. Bizonyos értelemben azonban áldozatnak tekinthető a jelenlegi politikai körülmények között a mérlegelő, a tételődő, a minden fél álláspontját lelkiismeretesen tanulmányozó politikai stílus.

• **Pető Ivánnak ilyen a stílusa?**

Ilyen. Az ellenzék a sikereit általában olyan stílusjegyekkel éri el, amelyek az SZDSZ számára nem követhetők.

• **Törvényszerűen veszt társadalmi támogattságából az a párt, amely a jelen körülmények között kormányzati szerepet vállal?**

A legutóbbi parlamenti választáson tőlünk majdnem 1 millió 200 ezer szavazó várta, hogy részt vállaljunk ebből a felelősségből. Kétségkívül sok múlik rajtunk, meg azon is, hogy milyen magatartást tanúsít a koalíciós partnerünk. Én azonban nem akarok a koalíciós függöny mögé bújni, saját magunkkal elsősorban a saját értékrendünk alapján kell elszámolnunk, és még korántsem értünk nehéz feladataink végére.

• **Ennek tükrében azoknak lenne igazuk, akik azt állítják: a pártelnöki tisztséggel Kuncze Gábort lényegében feláldozta az SZDSZ?**

Tévedés. Kuncze Gábornak rendkívül nagy szerepe volt az 1994-es választási eredményünkben, és ez a szerep hasonló teljesítményhez vezethet 1998-ban is.

• **Mit tud Kuncze Gábor?**

Például kiválóan vezet egy konfliktusoktól sújtott minisztériumot, miközben annak új minőségűekké váltak a kapcsolatai az önkormányzatokkal. Kuncze Gábor jó konfliktuskezelő, őszinte és hiteles személyiség. Pártelnökként is egészen jól hasznosítható tulajdonságok ezek.

• **Kuncze Gábornak a pártban szüksége lesz az eddigitől eltérő munkamódszerre? Az SZDSZ jobban kiszolgálja majd elnökét?**

Kuncze Gábor egyben miniszter is, a pártügyek előkészítéséhez már csak ezért is szüksége lehet az eddiginél nagyobb számú szakértői csapatra. Márpedig a frontemberek többsége most nem a Mérleg utcai pártközpontban, hanem kormányzati és önkormányzati tisztségekben található. Valószínűleg rendszeresebbé válik az országos vezetés és a helyi, valamint a szakmai szervezetek kapcsolata, s nagyobb figyelmet kap a kormányzati és a nem kormányzati pozícióban politizáló szabad demokraták együttes fellépése. Az SZDSZ politikai elveit, programját érintő változásokra nincs szükség.

• **Kuncze Gábor jelölése megosztotta-e a pártot?**

Hatalmi harc ezt megelőzően sem volt, és most sincs. Személyesen úgy érzem, hogy a személyi változás az összetartozás érzését, a közös cselekvés szándékát erősítette meg.

• **Ma kik alkotják a „kemény magot” az SZDSZ-ben?**

Amióta létezik, az SZDSZ politikai riválisai mint Eldorádó kincsét keresik a „kemény magot”. Minél kevésbé találják, annál inkább hisznek a létezésében. Ugyanakkor hol azt mondják, hogy az SZDSZ-t kizárólag a volt demokratikus ellenzék tagjai irányítják, hol meg azt, hogy a volt demokratikus ellenzék tagjai kiszorultak a vezetésből. Politikai ellenfeleinket gyakran bosszantja, hogy hamisnak bizonyulnak a

szabad demokratákról kiagyalt képletek. Merthogy egyetlen SZDSZ létezik, benne régebbi és újabb keletű tagsági könyvvel rendelkező személyiségekkel. Az SZDSZ demokratikus párt, amelynek választott testületei és tisztségviselői vannak. Titkos döntőkkel nem szolgálhatunk. Jómagam erősen elkötelezett liberális politikusnak tartom magam, s ragaszkodom az általam választott értékekhez – ha kell, keményen. Ilyen értelemben a liberális politizálás „kemény magjához” tartozom én is – s még szerencsére nagyon sokan – az SZDSZ-ben.

• **Az alapító pártelnöknek, Kis Jánosnak mi a szerepe ma az SZDSZ-ben?**

Miután 1991 őszén az elnökségről lemondott, Kis János kivonult a napi politikai életből, bár az SZDSZ országos tanácsának tagja maradt. Véleményére – ahogy a többi nagy „öreg”, azaz Konrád György, **Eörsi István**, Vásárhelyi Miklós, Litván György és mások megszólalásaira is – odafigyel az SZDSZ belső közvéleménye.

• **A Magyar Szocialista Párt hogyan fogadta a koalíciós partnernél történt változásokat?**

Némi bizonytalanság legfőljebb egy-két napig mutatkozott. Addig, amíg ki nem derült, hogy lesz-e változás a koalíciós viszonyban.

• **A lemondás nyomán összehívott koalíciós egyeztető tanács üléséről vajon mindent tud a közvélemény?**

Főleg az együttműködésről és a társadalom tájékoztatásának szükségességéről beszélgettünk.

• **Mutatkoznak az MSZP-ben olyan folyamatok, amelyek miatt most aggódnak a szabad demokraták?**

A két kormánypárt jelenlegi, nem túl előnyös helyzetéhez hozzájárultak a korábbi viták is. Az MSZP-n belüli személyi ügyekbe soha sem szóltunk bele, véleményt most sem nyilvánítunk. Bizonyos kormányzati tisztségek betöltése körül sok vitánk támadt, és nem mindig sikerült érvényt szerezni álláspontunknak. A legcsekélyebb elégtételt sem szolgáltatja, hogy fenntartásaink utólag jó néhány esetben beigazolódtak.

• **Voltak olyan konfliktusai, amelyek miatt ki kellett volna lépniük a kormánykoalícióból?**

Olyan típusú és olyan mértékű konfliktus nem volt, amely elfogadtathatta volna a közvéleménnyel a koalíció felmondását.

• **A hátralevő időben számolni kell a koalíciót veszélyeztető helyzetekkel?**

A két párt remélhetőleg kerülni igyekszik a fájdalmas összeütközéseket.

• **Nehéz elkerülni azokat?**

Mikor hogy. Bár már eléggé ismerjük egymást.

• **Mire számít, az MSZP júniusi kongresszusa hoz valamilyen tartalmi vagy stílusbeli változást a koalíciós együttműködésben?**

Nem hiszem, hogy hozna. Mindkét pártban lekerült a napirendről annak a szorgalmazása, hogy alakítsuk át a koalíciós együttműködés mechanizmusát. A választópolgárok a teljesítmény alapján ítélik meg a koalíciót. Az SZDSZ-nek is, az MSZP-nek is elemi érdeke, hogy a kormányzati tevékenységre összpontosítson.

• **Állítja önt kész helyzetek elé a szocialista koalíciós partner?**

Politikailag motivált csapdákról nem beszélhetek. Miniszteri tevékenységemet elég nagy szabadsággal végzem, ezért nem kívánom másra hárítani a felelősséget azért, ami az én időmben történik e tárcánál. Akadályt főleg a pénzügyi korlátok jelentenek: természetes küzdelmet vívunk a pénzügyi kormányzattal. Nekik mindenkivel meg kell vívniuk ezt a harcot.

• **Milyen a viszonya Horn Gyula miniszterelnökkel?**

Minden tekintetben korrekt.

• **Hogyan tekint az ellenzék soraiban kezdődött változásokra?**

Tisztulni kezd a magyar politikai paletta. Baloldali értékeket hirdet az MSZP, a liberalizmus valódi letéteményesének számít az SZDSZ. A Fidesz-Magyar Polgári Párt furcsa szimbiózisba került a Magyar Demokrata Fórummal. Ma a Fidesz az MDF. A Fidesz eredeti programja lecserélődött, s helyébe az MDF programja került, csakhogy közben pártként az MDF elolvadt. S a parlamenti jobboldal szélén ott található a Független Kisgazdapárt. A közvélemény-kutatások szerint a ma jól álló pártok közös sajátossága, hogy nem valószínű, hogy egyedül parlamenti többséget szereznek. Ugyanakkor bármilyen kombinációjuk olyan, mint a lekváros-zsíros kenyér. Ezért vagy magányosak, vagy a „kicsikkel” barátkoznak. A kisgazdáknak csak a Magyar Igazság és Élet Pártjával, valamint a Kereszténydemokrata Néppárttal van igazi kapcsolatuk. Magányos a Fidesz is, amelynek – akárcsak az elmúlt választásokon – szembe kell néznie azzal, hogy egyedül nem jut kormányzati szerephez. Több új nyilatkozatban deklarálták, hogy nem gondolnak a jelenlegi kormánykoalíció pártjaival való közös kormányzásra. Ugyanakkor egy Torgyán-Orbán-kormány sem tűnik olyan alternatívának, amely megdobogtatná a szíveket.

• **Milyen veszélyt lát ebben a helyzetben?**

Magyarország elérkezett ahhoz a pillanathoz, amikor rendelkezésre állnak a gazdasági növekedés és a komfortosabb polgári élet feltételei. A társadalom mindezt fájdalmas áldozatok árán érte el, de belátható közelségbe került a minőségi változás, és megalapozottnak látszik a mielőbbi európai csatlakozás lehetősége is. Az egyik ellenzéki párt pedig harsányan meghirdeti, kormányra kerülése esetén az lenne a legfontosabb célja, hogy felszámoljon mindent, amit a jelenlegi kormány lerakott. Az ilyesmit nem lehet pusztán ellenzéki retorikának minősíteni, hanem egy olyan fenyegető politikának, amitől a társadalmat meg kell óvni. A kockázat tehát nem elhanyagolható. Hiszen ha valaki azt állítja, hogy minden eddigi áldozat hiábavaló volt, az voluntarizmusával, populizmusával csak újabb hét szűk esztendőt hoz az ország számára. Az SZDSZ nemcsak a demokratikus viszonyok fönntartásában és fejlesztésében, hanem egy kulturált politikai stílus és hangnem meghonosításában is érdekelt. Amióta kormányon van, az SZDSZ rengeteg gesztust tett az ellenzéknek. De nem vagyunk naivak, tudjuk, hogy a támadási irányok megválasztásakor az ellenzéknek nem érdeke a differenciált, méltányos véleményalkotás. Az ellenzék számára a választási kampányban nem lesz érdekes az SZDSZ tényleges magatartása, tevékenysége, programja. Mindez pedig sajnos durva és elvárásolt jelleget ad a magyar politikának is.

• **Vár-e rendkívüli fordulatokat a közeljövőben a belpolitikában?**

Az SZDSZ azon lesz, hogy felelőtlen politikai magatartással senki se okozhasson felfordulást az országban. A szabad demokrata politikusok hitelesek, sokféle kormányzati, önkormányzati tisztségben bizonyíthatják felelősségérzetüket és

szakmai képességeiket. E magatartás pedig erősíteni fogja a Szabad Demokraták Szövetségét is.

PINTÉR DEZSŐ